

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ถอดรหัสปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย

30 ตุลาคม 2562

เอกสารนำเสนอในงานเสวนาเครือข่ายบุคลากรด้านเสถียรภาพระบบการเงิน (Financial Stability Networking) ประจำปี 2562

- 1 สปท. มีกรอบการวิเคราะห์เรื่องหนี้ครัวเรือนอย่างไร?
- 2 ตอบ 8 คำถาม “คาใจ” เกี่ยวกับเรื่องหนี้ครัวเรือน
- 3 แนวทางแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนที่ สปท. พยายามผลักดัน

คำถาม: ลักษณะหรือผลลัพธ์ของการก่อหนี้แบบไหนถึงจะไม่สร้างปัญหา

คำถาม: เงื่อนไขอะไรที่จะทำให้เข้าใกล้ "pure gain" ในการเข้าถึงบริการทางการเงิน

เงื่อนไข 1

สถาบันการเงินแก้ปัญหา asymmetric information ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Proxy โดย credit standard / degree of "easy credit"

เช่น การให้วงเงิน การกำหนดเงินคาวนหรือ LTV และการตรวจสอบภาระหนี้เดิม

เงื่อนไข 2

ฐานะทางการเงินของครัวเรือนดีพอที่จะสามารถรองรับ shock ทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

Measurement of "bad balance sheet"

เช่น สัดส่วนหนี้ต่อรายได้ ภาระหนี้ต่อเดือน ระยะเวลาผ่อน และอัตราการเป็น NPL

Easy credit + bad balance sheet = risk buildup towards financial crisis

2 เงื่อนไข + 2 ผลลัพธ์ = 4 มิติสำคัญในการวิเคราะห์หนี้ครัวเรือน

ข้อมูลเชิงลึก 4 มิติสำคัญที่ ธปท. ติดตามอย่างใกล้ชิด (4 blocks of information)

มาตรฐานการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน (credit standard)

เพื่อวิเคราะห์การประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าที่ควร (underpricing of risks) ของสถาบันการเงินในการแยกแยะผู้กู้ตามความสามารถในการชำระหนี้

- สัดส่วนมูลค่าหนี้ต่อมูลค่าหลักประกัน (LTV ratio)
- สัดส่วนวงเงินต่อรายได้

ฐานะทางการเงินของครัวเรือน (household balance sheet)

เพื่อประเมินสถานะและแนวโน้มความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน

- สัดส่วนการออม
- สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (DSR ratio)
- สัดส่วนมูลค่าหนี้ต่อรายได้ (DTI ratio)
- ระยะเวลาผ่อน

4 Blocks of Information

สัญญาณของการผิดนัดชำระหนี้ในปัจจุบัน

- พิจารณาจากทั้ง สถานะคงค้าง (stock)
- สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs ratio)
- และสถานะเชิงกระแส (flow)
- การเป็นหนี้เสียรายใหม่ (new-entry rate)
- การออกจากการเป็น NPLs (withdrawal rate)
- การตัดหนี้สูญ (write-off rate)

ความเสี่ยงที่จะเป็น NPL ในอนาคต

การวิเคราะห์เพื่อมองไปข้างหน้า (forward-looking) ซึ่งจะทำให้ทราบความเสี่ยงของการผิดนัดชำระหนี้ในอนาคต

- การประเมินความอ่อนไหวของครัวเรือนต่อปัจจัยลบ (stress test)

พฤติกรรมผู้ปล่อยกู้

มาตรฐานการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน (credit standard)

มาตรฐานหย่อนลงจากการแข่งขัน การเสาะหาผู้ซื้อและผู้กู้ จนได้ผู้กู้ที่มีฐานะทางการเงินด้อยลงเรื่อย ๆ และเกิดปรากฏการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ

- เงินทอนคอนโด + LTV เกิน 100%
- การช่วยจ่ายเงินค่างวด

พฤติกรรมผู้กู้

ฐานะทางการเงินของครัวเรือน (household balance sheet)

มีความเปราะบางมากขึ้น สะท้อนจากหลายเครื่องชี้ อาทิ

- (1) อัตราการออมลดลง
- (2) เป็นหนี้สูง (และเป็นหนี้เร็ว)
- (3) เป็นหนี้นาน

} เปราะบางต่อปัจจัยลบในอนาคต

4 Blocks of Information

สัญญาณของการผิดนัดชำระหนี้ในปัจจุบัน

สัดส่วน NPL ในระบบ ธพ. สูงขึ้นเมื่อเทียบกับอดีตมาอยู่ที่ 2.7%

และมีสัญญาณอื่น ๆ อีก เช่น

- อัตราการบริหารหนี้เสีย (ตัดหนี้สูญ ขายหนี้เสีย หรือการปรับโครงสร้างหนี้) เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งกดให้ NPL เพิ่มสูงขึ้นไม่มาก
- Flow variables เช่น New-entry NPL rate ไ้น้มสูงขึ้น

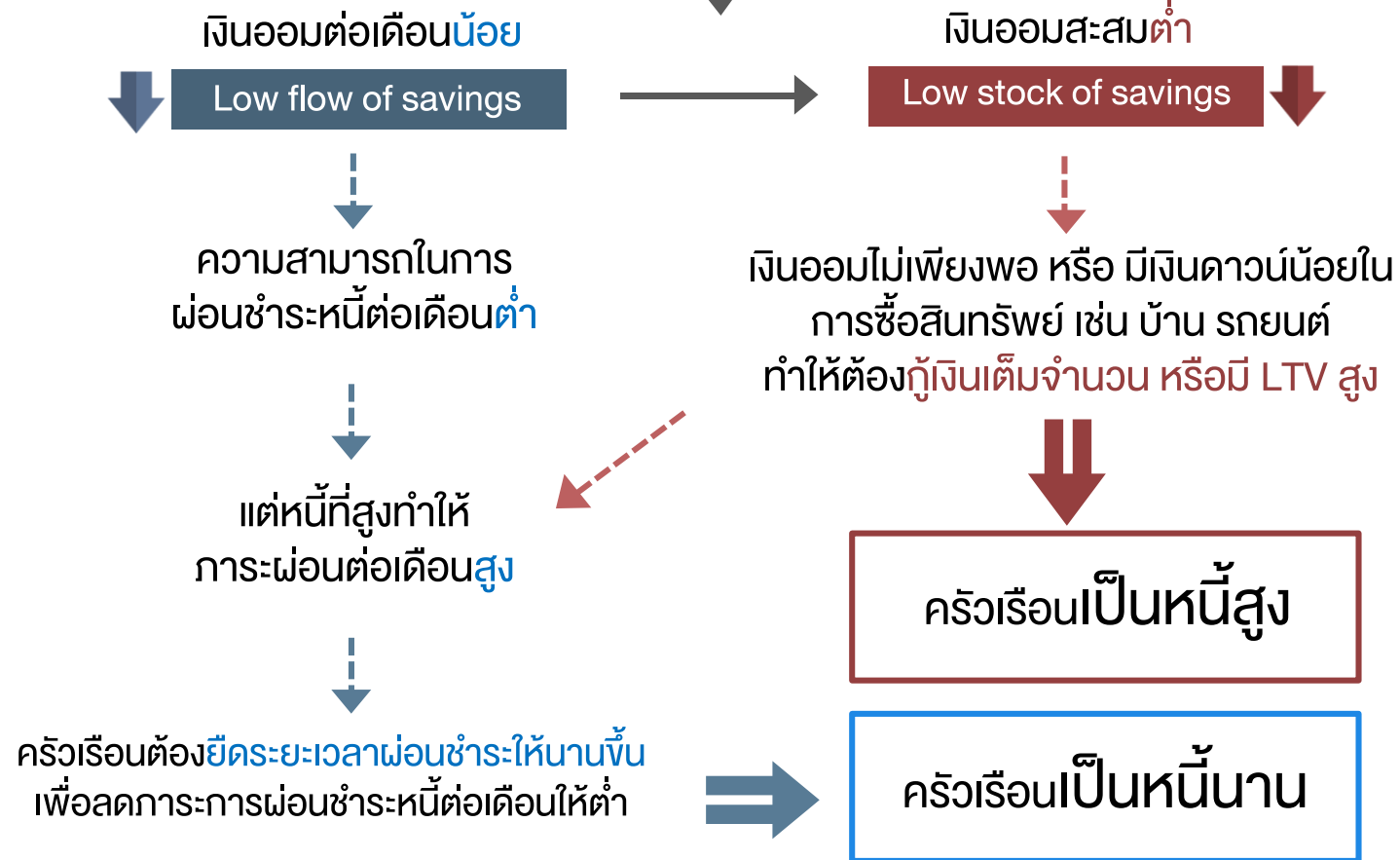
ความเสี่ยงที่จะเป็น NPL ในอนาคต

มีความ sensitive ต่อปัจจัยลบมากขึ้น

ผลจากการทดสอบสภาวะวิกฤต (stress test) พบว่า กว่าครึ่งของครัวเรือนที่ไม่เสี่ยงจะกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง (รายรับไม่พอรายจ่าย) หากรายได้ลดลง 20%

การออมน้อยเป็นต้นตอสำคัญของปัญหาหนี้ครัวเรือน เนื่องจาก...

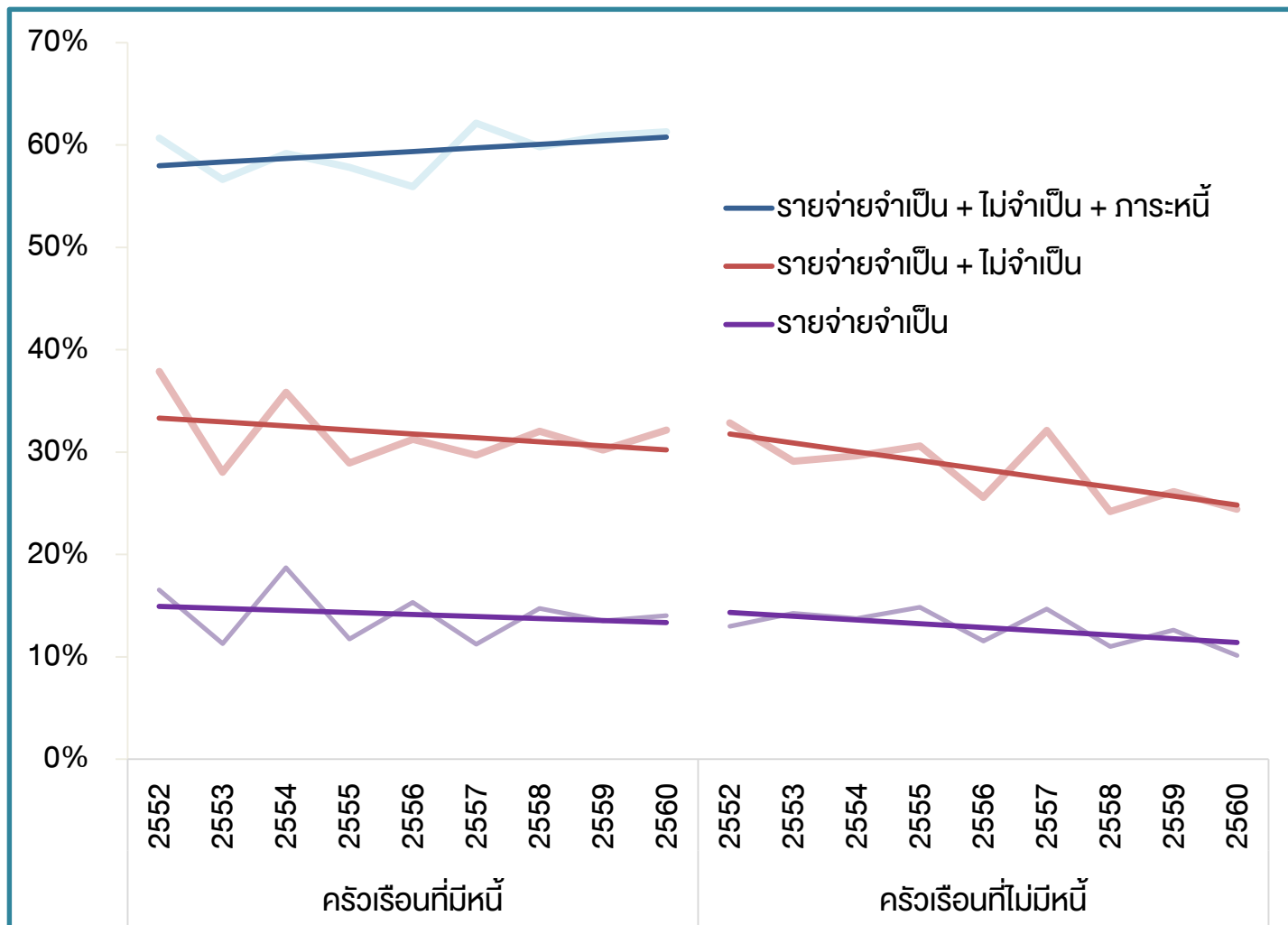

เพิ่มการออม = ลดโอกาสเป็นหนี้สูงและเป็นหนี้นาน

คำถามที่ 1: เพราะครัวเรือนไทยขาดส (รายได้ไม่พอรายจ่าย) จึงต้องมีหนี้?

สัดส่วนครัวเรือนที่มีปัญหา รายรับไม่พอรายจ่าย จำแนกตามประเภทรายจ่าย

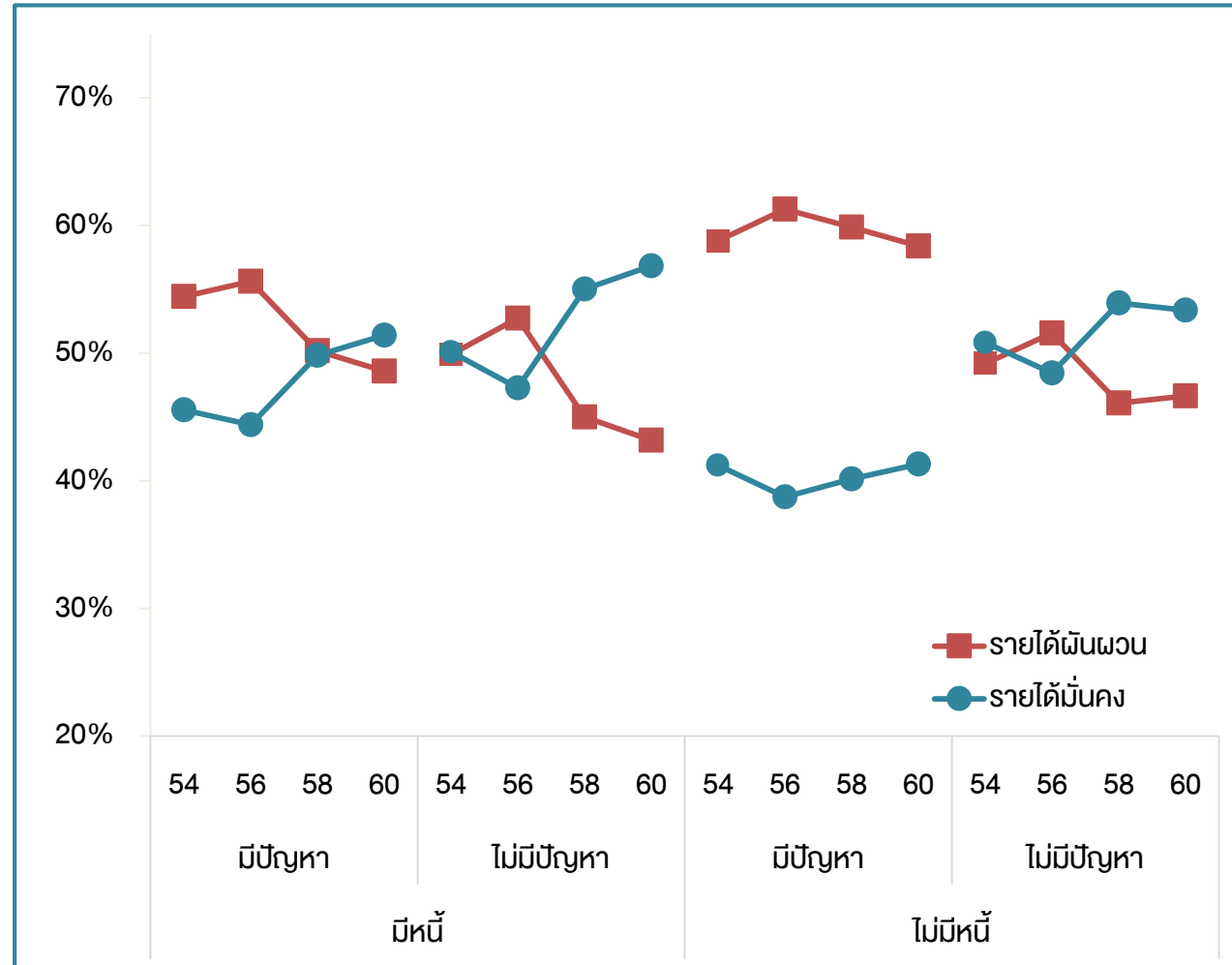

ที่มา: จำนวนจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลด้านรายได้สำหรับปี พ.ศ. เลวคี่ เป็นการประมาณการของ สปท.

คำถามที่ 2: เพราะมีรายได้ที่ผันผวน ทำให้คาดการณ์รายได้อากและนำไปสู่การก่อหนี้?

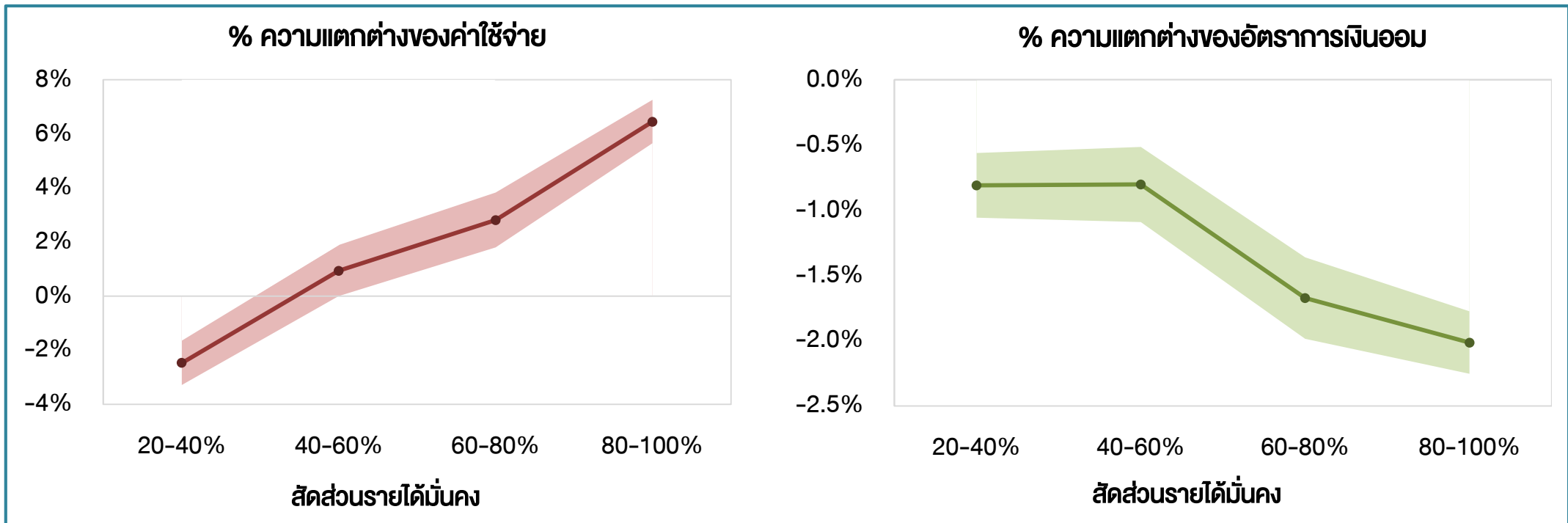
สัดส่วนรายรับของครัวเรือนจำแนกตามประเภทรายรับและกลุ่มครัวเรือน

ที่มา: จำนวนจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

% ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายและเงินออมของครัวเรือนกลุ่มต่างๆ เทียบกับกลุ่มที่มีสัดส่วนรายได้มั่นคงที่ 0-20%

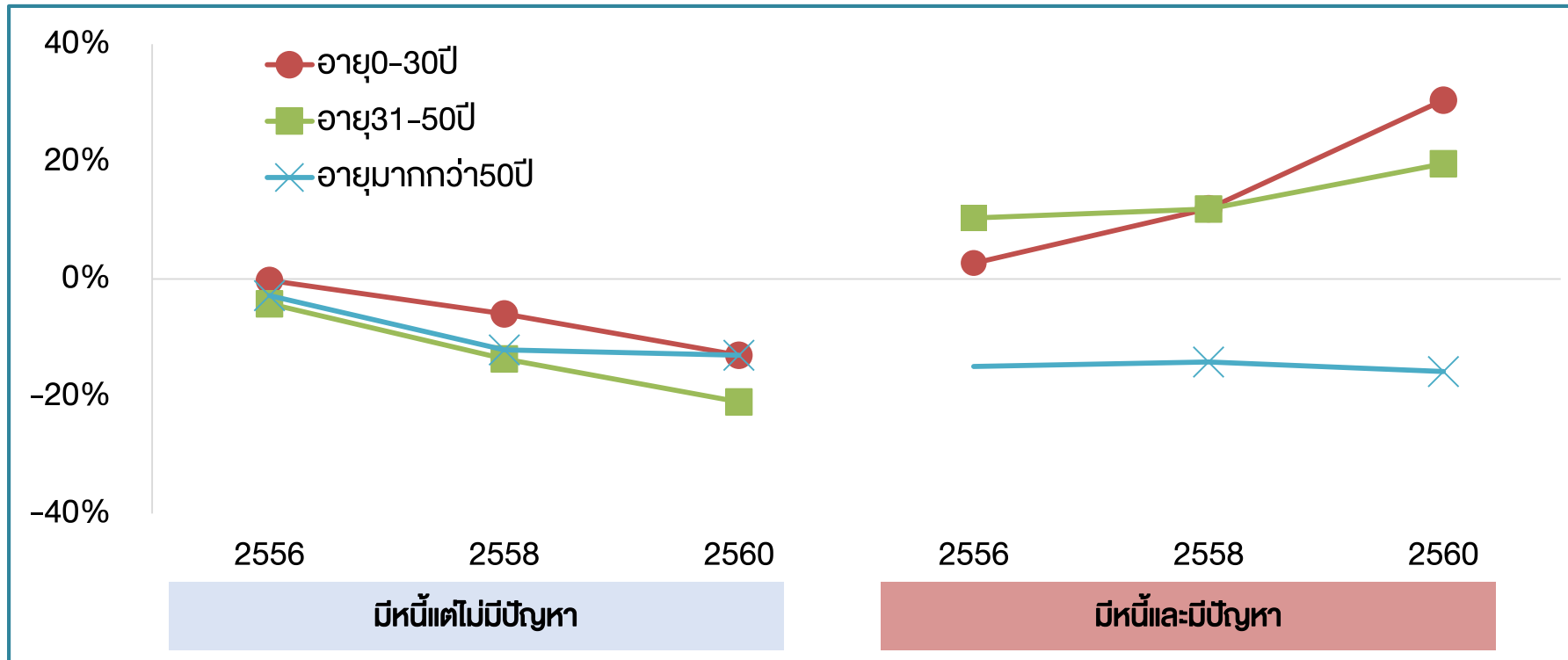

ที่มา: จำนวนจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ผลลัพธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติหลังจากคุมปัจจัยหลายๆอย่างให้คงที่ อาทิ รายได้ จำนวนครัวเรือน อาชีพ และทำเลที่อยู่อาศัย โดยช่วงของแถบสีแสดงระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

% ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนจำแนกตามอายุเปรียบเทียบกับปี 2554

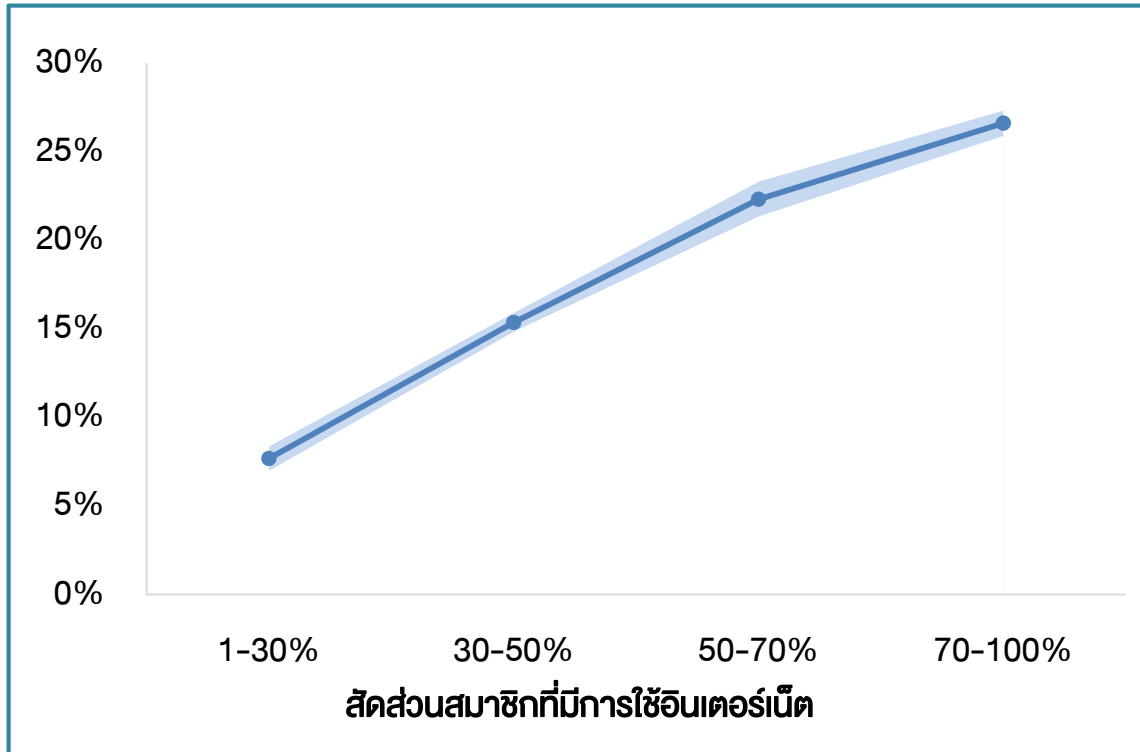
ที่มา: จำนวนจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ผลลัพธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติหลังจากคุมปัจจัยหลายๆ อย่างให้คงที่ อาทิ รายได้ จำนวนครัวเรือน อาชีพ และทำเลที่อยู่อาศัย

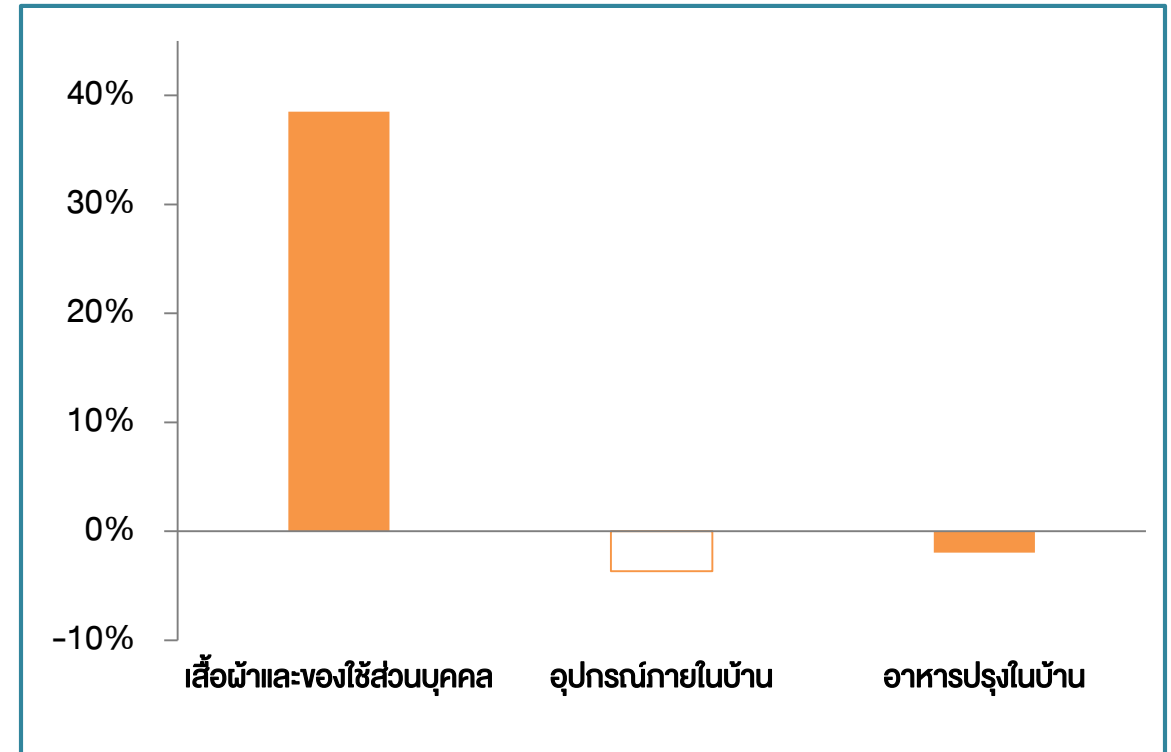
คำถามที่ 4: จริงหรือไม่ที่ Technology มีส่วนทำให้ครัวเรือนใช้จ่ายมากขึ้น?

% ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายของ ครัวเรือนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเทียบกับครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

ที่มา: คำนวณจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
หมายเหตุ: ผลลัพธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติหลังจากคุมปัจจัยหลายๆ อย่างให้คงที่ อาทิ รายได้ จำนวนครัวเรือน อาชีพ และทำเลที่อยู่อาศัย โดยช่วงของแถบสีแสดงระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

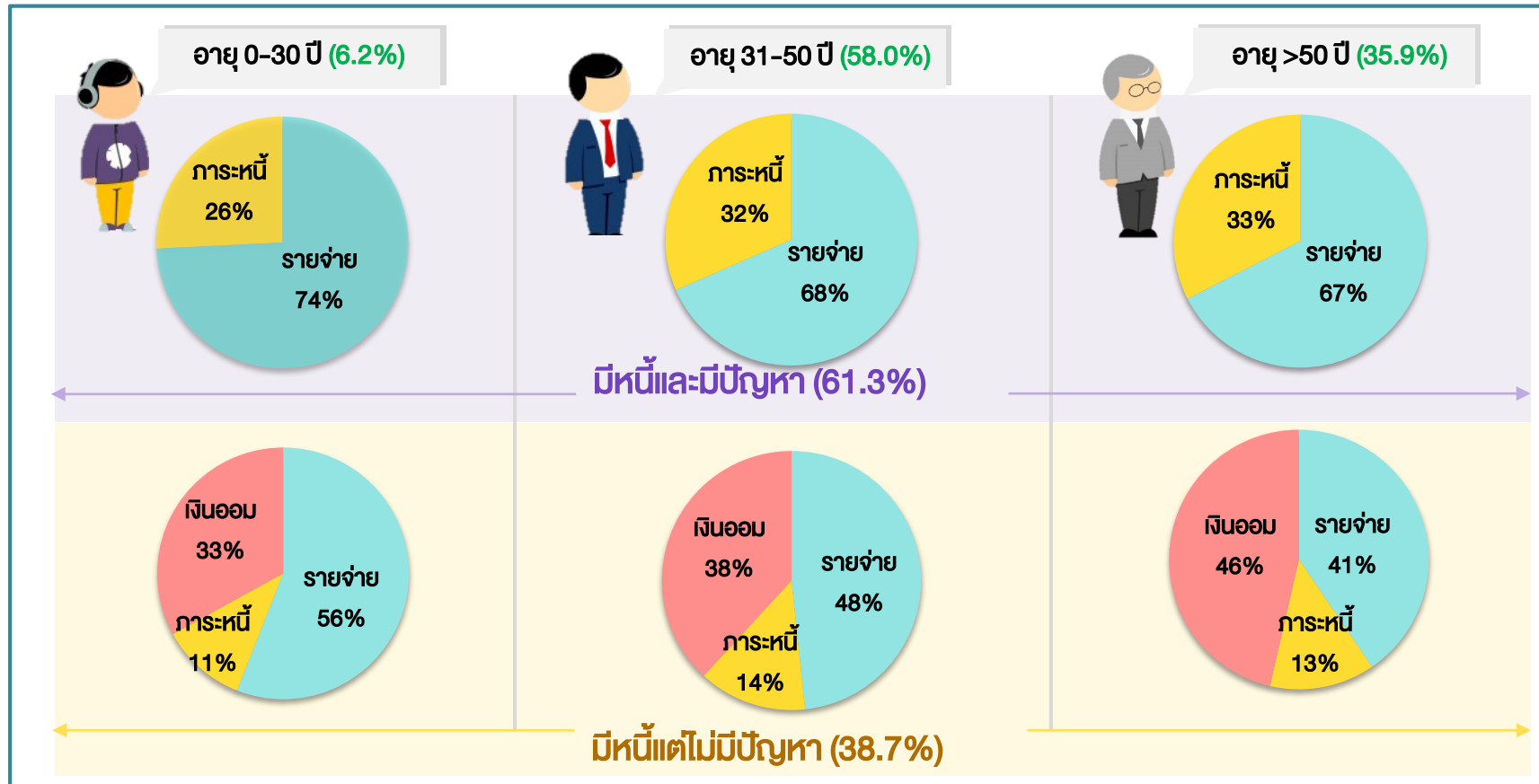
% ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายประเภทของ ของครัวเรือนที่ซื้อของ Online เทียบกับครัวเรือนที่ซื้อของ offline

ที่มา: คำนวณจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
หมายเหตุ: ผลลัพธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติหลังจากคุมปัจจัยหลายๆ อย่างให้คงที่ อาทิ รายได้ จำนวนครัวเรือน อาชีพ และทำเลที่อยู่อาศัย โดยค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ภายในบ้านไม่นับสำคัญทางสถิติ

Marginal Propensity to Consume จำแนกตามอายุเฉลี่ยครัวเรือน

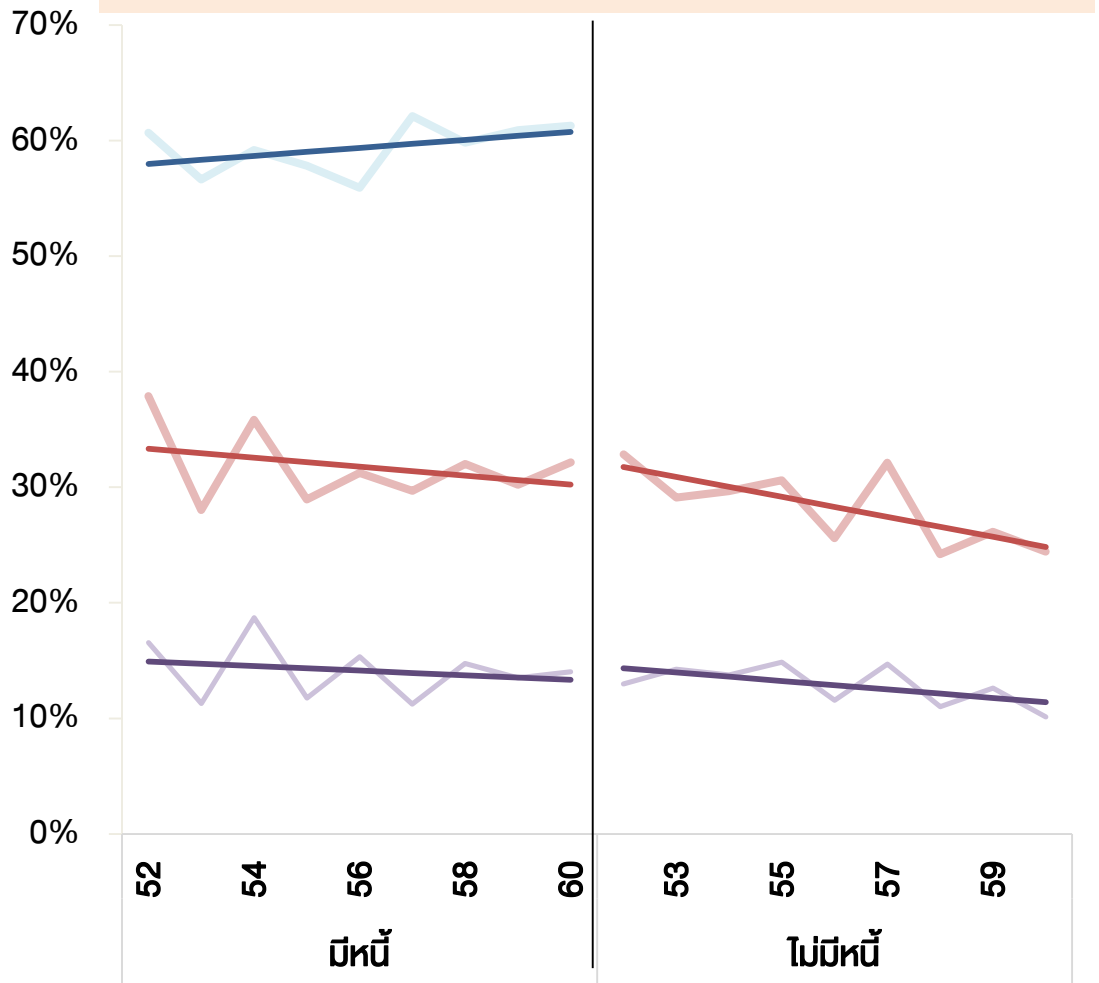
ที่มา: คำนวณจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- หมายเหตุ:
- คำนวณค่า marginal propensity to consume จากการทำ regression ตามหมวดรายจ่ายต่างๆ
 - ตัวเลขในวงเล็บคือสัดส่วนครัวเรือนต่อครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งหมด

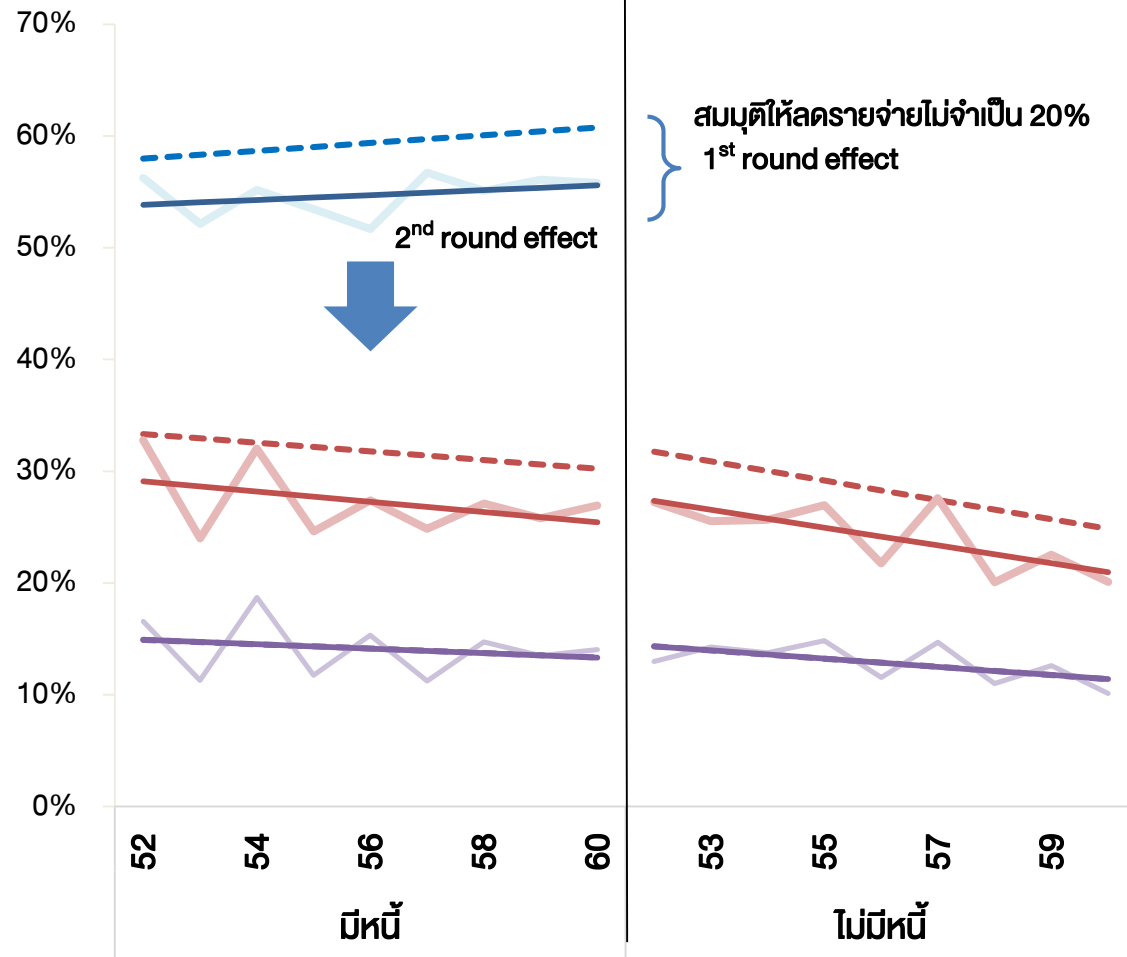
คำถามที่ 6: ครัวเรือนไทยมีศักยภาพในการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนหรือไม่?

สัดส่วนครัวเรือนที่มีปัญหาหารายรับไม่พอรายจ่าย

— รายจ่ายจำเป็น + ไม่จำเป็น + ภาระหนี้ — รายจ่ายจำเป็น + ไม่จำเป็น — รายจ่ายจำเป็น

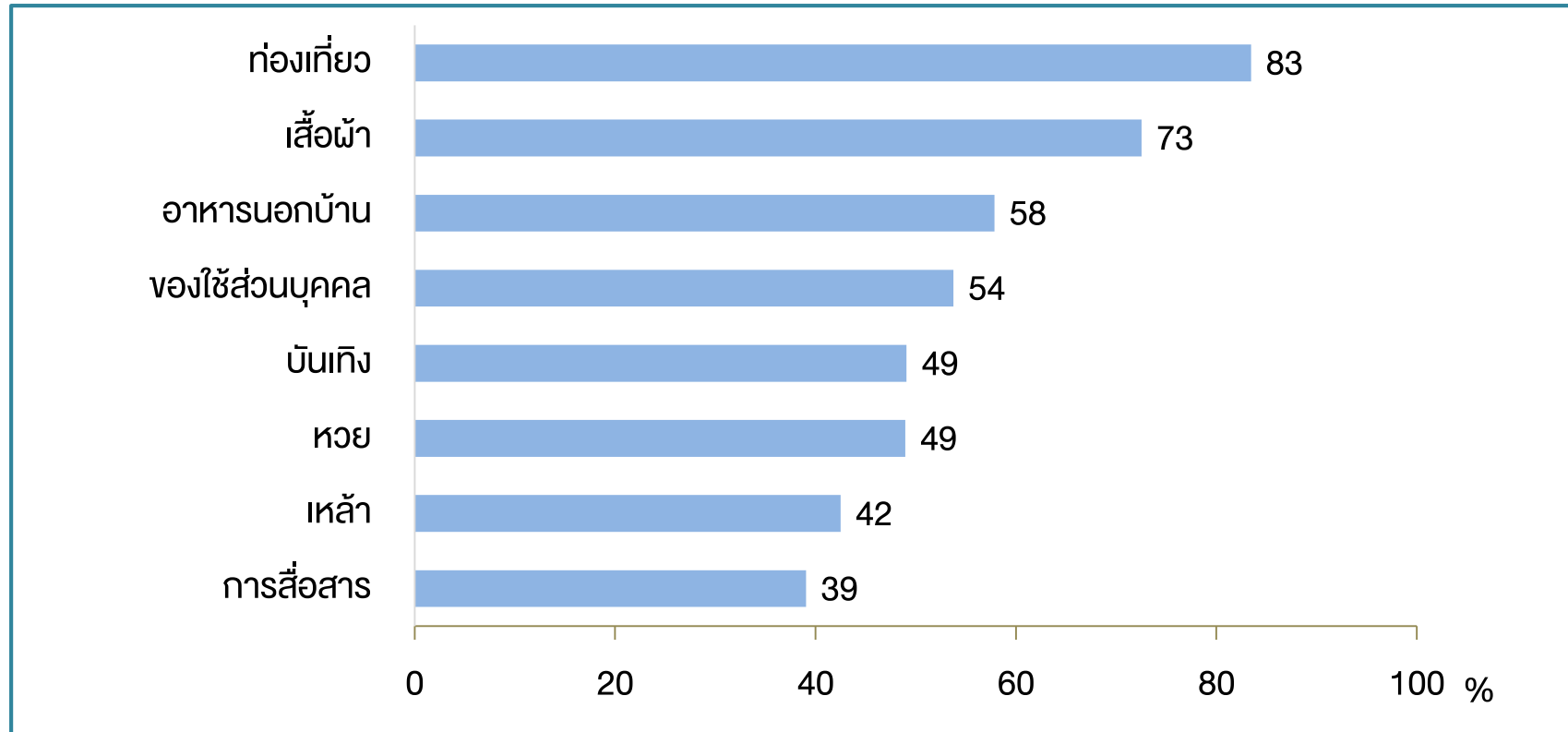
หากลดรายจ่ายไม่จำเป็น (1st round effect) และนำมาทยอยจ่ายภาระหนี้ (2nd round effect)

— รายจ่ายจำเป็น + ไม่จำเป็น + ภาระหนี้ — รายจ่ายจำเป็น + ไม่จำเป็น — รายจ่ายจำเป็น

% ของรายจ่ายปัจจุบันที่ควรลดแยกตามหมวดต่างๆ สำหรับครีวเรือนที่มีหนี้และมีปัญหาทางการเงิน

ที่มา: คำนวณจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครีวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ผลลัพธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติหลังจากควบคุมปัจจัยหลายๆ อย่างให้คงที่ อาทิ รายได้ จำนวนครีวเรือน อาชีพ และทำเลที่อยู่อาศัย

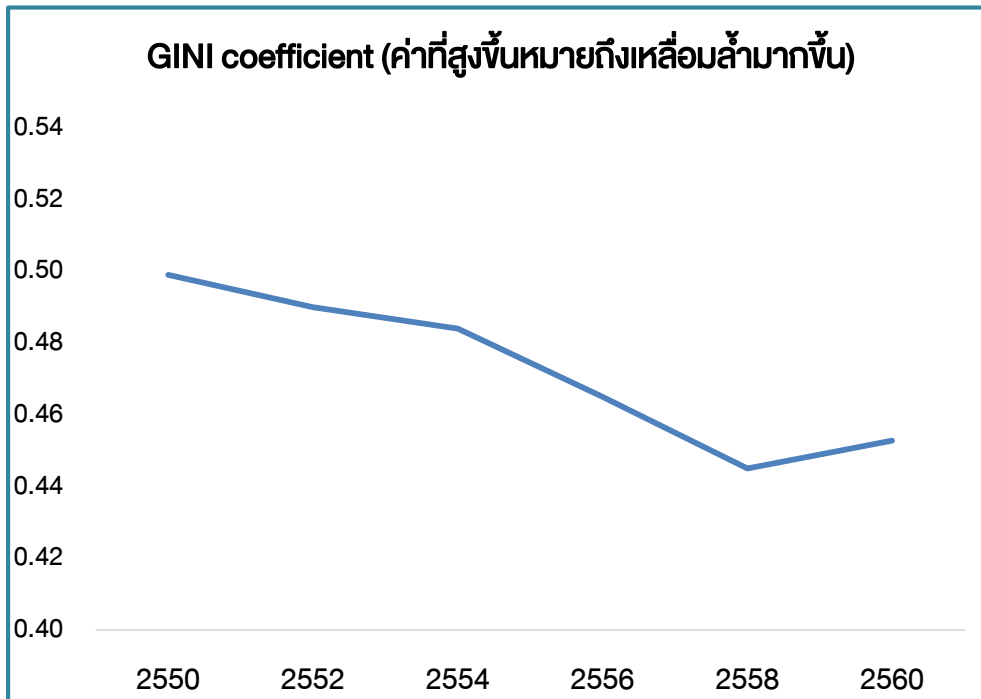

คำถามที่ 8: ทำไมการออมจึงเป็นเรื่องสำคัญกว่าที่คิด

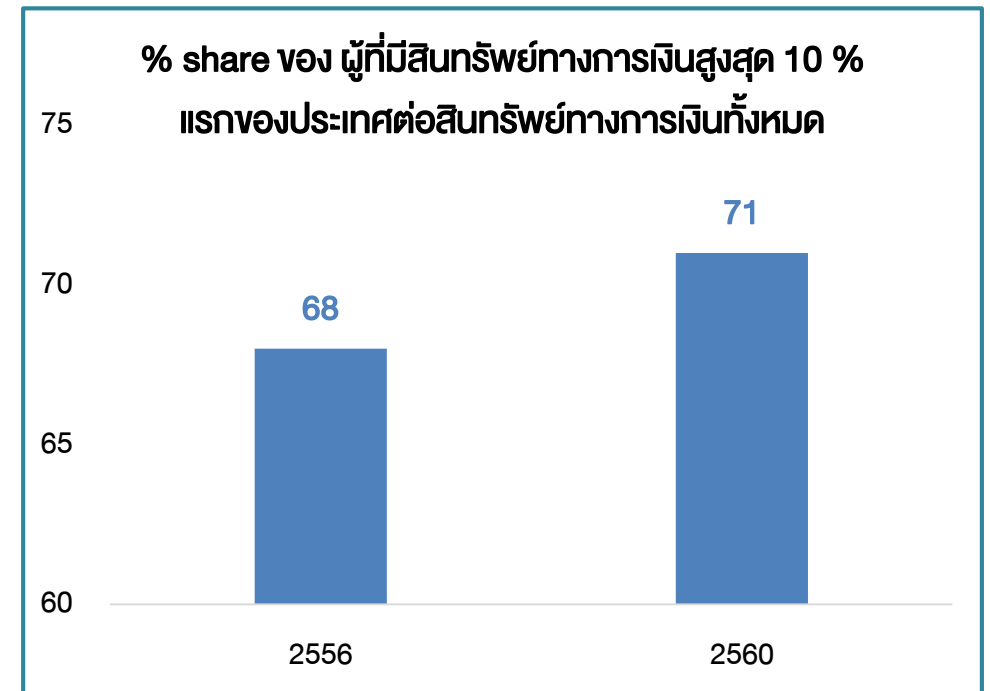

การมีเงินออมสะสมจะทำให้.....

- ◆ ลดโอกาสเป็นหนี้สูง และเป็นหนี้นาน
- ◆ สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพราะเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อ
- ◆ สามารถหลุดพ้นจากความยากจน และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ที่มา: คำนวณจากแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ก่อนเป็นหนี้

ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน
เชิงรุกแบบเน้นกลุ่มเป้าหมาย

1 กลุ่มอาชีพศึกษา

- โครงการ Fin. ดี We Can Do!!!

2 วัยเริ่มทำงาน (First Jobber)

- โครงการ Fin. ดี Happy Life!!!

การเป็นหนี้ที่เหมาะสม

ผสมผสานระหว่างนโยบายการเงิน microprudential และ macroprudential policy ในการดูแล
ให้มีการก่อหนี้ที่เหมาะสม

- ✓ เกณฑ์สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล (ก.ย. 60) เพื่อให้การก่อหนี้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามรายได้ และลดพฤติกรรมการใช้จ่ายเกินตัว
- ✓ เกณฑ์สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ (ม.ค. 62) เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองผู้ใช้บริการ รวมถึงบรรเทาปัญหาหนี้นอกระบบ
- ✓ เกณฑ์สินเชื่อที่อยู่อาศัย หรือ LTV (เม.ย. 62) เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ลดการเก็งกำไรและค้ำประกันที่เทียม ซึ่งจะช่วยให้สามารถกู้ซื้อที่อยู่อาศัยได้ในราคาเหมาะสม

สิ่งที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ

- แนวนโยบายการให้สินเชื่อรายย่อยอย่างเหมาะสม (ม.ค. 63) เพื่อให้สถาบันการเงินคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้กู้ อาจตกอยู่ในภาวะหนี้สิ้นพันตัว โดยคำนึงถึง affordability risk ของผู้กู้มากขึ้น
- Debt Service Ratio ได้กำหนดมาตรฐานการคำนวณภาระหนี้ต่อรายได้ (DSR) แล้ว อยู่ระหว่างรอข้อมูลจากสถาบันการเงินและวิเคราะห์ในเชิงลึก

หลังเป็นหนี้

ปรับโครงสร้างหนี้
ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากวงวนหนี้

โครงการเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้บัตรเครดิต/สินเชื่อส่วนบุคคลที่มีเจ้าหนี้หลายรายและมีปัญหานี้เสีย (NPL) โดยขยายขอบเขตโครงการให้รวมลูกหนี้ non-bank แล้วเมื่อ พ.ค. 62

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Thank you